

Bruksela, dnia 19 września 2016 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 77 / 2016

Sprawozdanie nt. niektórych aspektów Orędzia o stanie Unii w 2016 r. - Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu oraz inwestycje zewnętrzne

Bruksela, 19 września 2016 r.

W sprawozdaniu poruszone zostały następujące kwestie:

- 1. Orędzie o stanie Unii w 2016 r. - Zwiększenie europejskich inwestycji na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego**
- 2. Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych: Pytania i odpowiedzi**
- 3. Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych – najczęstsze pytania**

1. ORĘDZIE O STANIE UNII W 2016 R. - ZWIĘKSZENIE EUROPEJSKICH INWESTYCJI NA RZECZ ZATRUDNIENIA I WZROSTU GOSPODARCZEGO

„Europa musi inwestować głównie w swoją młodzież, osoby poszukujące pracy, przedsiębiorstwa typu start-up. Plan inwestycyjny dla Europy obejmujący środki w wysokości 315 mld EUR podczas pierwszego roku realizacji przyniósł już 116 mld euro inwestycji. Teraz chcemy zastosować go na szczeblu globalnym.” - Przewodniczący Juncker, orędzie o stanie Unii w 2016 r.

Z okazji orędzia Przewodniczącego Junckera o stanie Unii w 2016 r. Komisja określiła, w jaki sposób zamierza dalej pobudzać inwestycje w celu wspierania zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu zarówno w Europie, jak i na świecie. Komisja proponuje:

- przedłużyć pomyślnie funkcjonujący Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), stanowiący centralny element jej **Planu inwestycyjnego dla Europy**, aby zwiększyć jego wydajność i ugruntować mocne strony
oraz

- utworzyć nowy **Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych (EPIZ)**, aby zachęcić do inwestycji w Afryce i w krajach sąsiadujących z UE w celu wzmocnienia naszych partnerstw i przyczynienia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Federica Mogherini, Wysoka Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa i wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej, powiedziała: „Kiedy spojrzymy na Bliski Wschód i Afrykę widzimy regiony o ogromnym potencjale, który jest ograniczany przez wojny, ubóstwo, brak infrastruktury i słabe rządy. Unia Europejska jest największym darczyńcą na świecie: inwestujemy więcej we współpracę na rzecz rozwoju niż cała reszta świata. Jednocześnie zdajemy sobie sprawę, że środki publiczne nie są wystarczające, jeżeli chcemy w pełni wykorzystać ten ogromny potencjał i osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju. Europejskie przedsiębiorstwa tworzą już miejsca pracy i pobudzają wzrost we wszystkich krajach sąsiadujących z UE i w Afryce, z korzyścią dla naszych partnerów i obywateli europejskich. Nowy Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych będzie wspierał społeczeństwa i gospodarki naszych partnerów oraz przyczyniał się do osiągania strategicznych celów naszej polityki zagranicznej obejmującej kwestie od bezpieczeństwa do rozwoju globalnego, przy jednoczesnym stworzeniu warunków dla Europejczyków, aby rozszerzyć ich działalność i wejść na rynki nowych krajów”.

Wiceprzewodnicząca **Kristalina Georgiewa**, odpowiedzialna za budżet i zasoby ludzkie, oświadczyła: „W dobie rosnących potrzeb i kurczących się zasobów UE musi znaleźć nowe sposoby dalszego rozszerzania finansowania publicznego. Dokonaliśmy tego ponownie, korzystając z budżetu UE w celu uruchomienia inwestycji, które stworzą więcej miejsc pracy w Europie i zaradzą podstawowym przyczynom migracji za granicą”.

Wiceprzewodniczący **Jyrki Katainen**, odpowiedzialny za zatrudnienie, wzrost gospodarczy, inwestycje i konkurencyjność, powiedział: „Plan inwestycyjny dla Europy okazał się sukcesem. Chcemy zapewnić dodatkowe finansowanie projektów innowacyjnych i MŚP w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych. Pomagamy przedsiębiorstwom w przygotowaniu wniosków o finansowanie za pośrednictwem Centrum Doradztwa. Umożliwiamy inwestorom na całym świecie zapoznanie się z możliwościami inwestycyjnymi w Europie poprzez portal projektów inwestycyjnych. Obniżamy bariery dla inwestycji w ramach unii rynków kapitałowych i innych inicjatyw UE. Jestem bardzo zadowolony z dotychczasowych wyników planu inwestycyjnego i cieszę się, że w nadchodzących tygodniach będę mógł przedyskutować nasz nowy wniosek z posłami do Parlamentu Europejskiego i państwami członkowskimi”.

I. Plan inwestycyjny dla Europy

W listopadzie 2014 r., zaledwie trzy tygodnie po objęciu urzędu, Komisja ogłosiła Plan inwestycyjny dla Europy, w którym partnerem strategicznym jest Europejski Bank Inwestycyjny (EBI). Oczekuje się, że po pierwszym roku pomyślnego funkcjonowania Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), który jest trzonem planu inwestycyjnego, uruchomi 116 mld EUR w 26 państwach członkowskich, co przyniesie korzyści dla ponad 200 000 małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Z uwagi na dotychczasowe powodzenie planu i zachęcające sygnały do trwałego zwiększenia niskiego poziomu inwestycji w Europie, Komisja jest **zdecydowana podwoić EFIS pod względem okresu funkcjonowania oraz zdolności finansowych**, co zapewni niezbędną pewność promotorom i umożliwi kontynuację planu w przyszłości.

Komisja przedstawiła w dniu 14 września br. prawne przedłużenie, które rozszerzy pierwotny trzyletni okres (2015-2018) o wartości docelowej 315 mld EUR do co najmniej pół biliona euro na inwestycje do 2020 r. - tj. do końca obowiązywania aktualnych wieloletnich ram finansowych. W celu zwiększenia zasięgu EFIS oraz osiągnięcia celu podwojenia inwestycji Komisja wzywa również państwa członkowskie do wniesienia wkładów. Komisja zamierza przedstawić wnioski dotyczące okresu po 2020 r., tak aby strategiczne inwestycje utrzymały się na stabilnym poziomie.

Komisja pragnie również podkreślić znaczenie przestrzegania zasady dodatkowości poprzez mobilizację jeszcze większej liczby prywatnych źródeł finansowania. EFIS 2.0 skoncentruje się na finansowaniu większej liczby transgranicznych i **zrównoważonych projektów**, łącząc EFIS z ambitnymi celami porozumienia w sprawie klimatu COP21. Komisja proponuje **dodatkowe zwiększenie przejrzystości** poprzez szczegółowe wskazanie powodów wyboru każdego projektu oraz sposobu spełnienia kryteriów określonych w rozporządzeniu w sprawie EFIS i potwierdzających jego „dodatkowość”.

W celu dalszej poprawy EFIS Komisja planuje rozwiązać kwestię zasięgu geograficznego poprzez położenie większego nacisku na zapewnienie **lokalnej pomocy technicznej** w państwach członkowskich dla podmiotów, które chcą ubiegać się o finansowanie. Ponadto proponuje również dalsze uproszczenie **wniosek o finansowanie** EFIS w połączeniu z innymi źródłami finansowania w UE, takimi jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne.

Z uwagi na odnotowany sukces **segmentu EFIS dotyczącego MŚP** został on wzmocniony już w lipcu 2016 r. przez przeniesienie 500 mln EUR gwarancji UE z segmentu infrastruktury

i innowacji. Ponadto Komisja proponuje **wzmocnienie wymiaru społecznego** EFIS poprzez zwiększenie całkowitej kwoty instrumentów finansowych na rzecz przedsiębiorstw społecznych oraz mikrofinansowania z 193 mln EUR do 1 mld EUR, co zgodnie z oczekiwaniami powinno uruchomić środki na inwestycje w łącznej wysokości prawie 3 mld EUR.

II. Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych

Komisja ogłosiła w dniu 14 września br. także nowy Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych (EPIZ). Instrument ten pozwoli na pobudzenie inwestycji w Afryce i w krajach sąsiadujących z UE, w szczególności w celu wsparcia rozwoju infrastruktury społecznej i gospodarczej oraz MŚP poprzez usuwanie przeszkód dla inwestycji prywatnych. Dysponując wkładem wynoszącym 3,35 mld EUR z budżetu UE i Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR), EPIZ będzie wspierać innowacyjne gwarancje i podobne instrumenty, umożliwiające mu uruchomienie środków na inwestycje w wysokości do 44 mld EUR. Jeżeli państwa członkowskie i inni partnerzy wniosą wkład podobny do wkładu UE, całkowita kwota może wynieść 88 mld EUR.

Poprzez odblokowanie inwestycji w krajach partnerskich EPIZ przyczyni się do realizacji strategii „Europa 2030” na temat celów zrównoważonego rozwoju i agendy z Addis Abeby w sprawie finansowania rozwoju. Będzie również stanowić zasadniczy wkład w zaradzenie podstawowym przyczynom migracji, wzmacniając nasze partnerstwa i obejmując długoterminowe czynniki stojące u podstaw dużych przemieszczeń ludności.

EPIZ składa się z trzech uzupełniających się elementów:

- mobilizowanie inwestycji poprzez połączenie istniejących instrumentów inwestycyjnych z nowymi gwarancjami w ramach nowego Europejskiego Funduszu Rozwoju Zrównoważonego (EFRZ). W jego skład będą wchodzić dwie regionalne platformy inwestycyjne w Afryce i w krajach objętych polityką sąsiedztwa,
- zwiększenie pomocy technicznej dla szerszego otoczenia politycznego w celu wsparcia władz publicznych i przedsiębiorstw w krajach partnerskich. Chodzi o to, by pomóc im lepiej przygotować i promować projekty oraz przyciągać większą liczbę inwestycji,
- poprawa ogólnego otoczenia biznesowego poprzez wspieranie dobrych rządów, walkę z korupcją, wyeliminowanie barier w inwestycjach i zakłóceń na rynku.

Ponadto operacje kredytowe Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) stanowią integralną część EPIZ. W tym celu Komisja rozszerzy gwarancję z budżetu UE w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich na łączną kwotę 5,3 mld EUR. W

sumie EBI będzie udzielać pożyczek w wysokości do 32,3 mld EUR w ramach gwarancji UE w latach 2014 – 2020.

EPIZ oferuje zintegrowane ramy umożliwiające pełną współpracę między UE, państwami członkowskimi, krajami partnerskimi, międzynarodowymi instytucjami finansowymi, darczyńcami i sektorem prywatnym. Poprawi on sposób, w jaki wykorzystywane są ograniczone fundusze publiczne, oraz sposób, w jaki organy publiczne i inwestorzy prywatni współpracują ze sobą przy projektach inwestycyjnych.

W ramach EPIZ UE poczyni kolejny krok na rzecz globalnej struktury w zakresie rozwoju i zarządzania migracją, które to dwie kwestie znajdują się w centrum dyskusji podczas zbliżającego się Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

- **Kontekst**

Od listopada 2014 r. Komisja w sposób innowacyjny uruchamia znaczne środki finansowe UE, by zmaksymalizować wpływ środków publicznych i pobudzić inwestycje prywatne. Zrównoważone inwestycje, zwłaszcza w infrastrukturę oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, znajdują się w centrum działań politycznych UE, w szczególności poprzez efektywniejsze wykorzystanie ograniczonych zasobów w budżecie UE, czemu towarzyszą środki poprawy ogólnego otoczenia biznesu. Poza UE to nowe podejście będzie także przydatne, aby sprostać wielorakim wyzwaniom zarówno w krajach sąsiadujących z UE, jak i w Afryce.

Plan inwestycyjny dla Europy opiera się na trzech filarach. Po pierwsze, Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, który zapewnia gwarancję UE do mobilizowania inwestycji prywatnych. Po drugie, Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejski portal projektów inwestycyjnych, które pomagają projektom inwestycyjnym dotrzeć do gospodarki realnej poprzez zapewnienie pomocy technicznej i lepsze eksponowanie możliwości inwestycyjnych. Po trzecie, usunięcie barier regulacyjnych dla inwestycji zarówno na szczeblu krajowym, jak i na szczeblu UE.

Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego uruchomiono 1 września 2015 r. Promotorzy projektów, organy publiczne i przedsiębiorstwa prywatne mogą otrzymać wsparcie techniczne, co pozwala im szybciej opracowywać projekty i przygotowywać je do rozpoczęcia inwestycji. Mogą oni uzyskać porady na temat odpowiednich źródeł finansowania oraz dostęp do wyjątkowej oferty w zakresie technicznej i finansowej wiedzy eksperckiej. Komisja stworzyła europejski portal projektów inwestycyjnych, który uruchomiono 1 czerwca 2016 r. Dzięki temu portalowi inwestorzy mają lepszy obraz możliwości inwestycyjnych w UE. Promotorzy projektów mogą przedstawiać swoje projekty

w internecie, gdzie są one łączone z odpowiednimi możliwościami inwestycyjnymi – jest to rodzaj „swatania” interesów i finansowania.

W odniesieniu do usunięcia barier dla inwestycji, Komisja przedstawiła już konkretne inicjatywy na rzecz wspierania inwestycji i ułatwienia finansowania gospodarki realnej, takie jak obniżenie opłat kapitałowych dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji w przypadku inwestycji infrastrukturalnych. Co więcej strategię: unia energetyczna, unia rynków kapitałowych, jednolity rynek i jednolity rynek cyfrowy oraz pakiet dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym zawierają szczególne środki, które – gdy zostaną w pełni wdrożone – usuną bariery, będą promowały innowacje oraz doprowadzą do dalszej poprawy otoczenia inwestycyjnego. Ponadto państwa członkowskie muszą kontynuować wdrażanie reform niezbędnych do usunięcia przeszkód dla inwestycji określonych w ramach europejskiego semestru w dziedzinach niewypłacalności, zamówień publicznych, systemów sądowych i sprawności administracji publicznej lub regulacji sektorowych.

Inwestycje są również podstawowym czynnikiem, jeżeli chodzi o przekształcanie polityki rozwoju i pomocy, aby lepiej wspierać osiąganie celów zrównoważonego rozwoju oraz sprostać licznym wyzwaniom stojącym przed krajami objętymi unijną polityką sąsiedztwa oraz krajami Afryki. Inteligentne i zrównoważone inwestycje mogą odgrywać zasadniczą rolę w stymulowaniu zatrudnienia i wzrostu gospodarczego w krajach rozwijających się, co przyczyni się do większej stabilności i poprawy warunków panujących w niestabilnych krajach dotkniętych konfliktami.

Niektóre z największych wyzwań dla krajów rozwijających polegają na osiągnięciu sprzyjającego włączeniu społecznemu i zrównoważonego wzrostu i zatrudnienia. Jeżeli chodzi o bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) na rzecz krajów rozwijających się, zaledwie 6 % z nich trafia do państw, w których sytuacja jest niestabilna¹, w rezultacie czego poziom inwestycji przypadający na jednego mieszkańca spada do poziomu, który jest pięciokrotnie niższy niż w innych krajach rozwijających się. Ponadto koszty założenia przedsiębiorstwa w krajach niestabilnych są trzy razy wyższe od kosztów ponoszonych w krajach stabilnych. Mimo trwającego wzrostu demograficznego tempo wzrostu gospodarczego w Afryce spadło do poziomu, który jest najniższy od 2009 r. W połączeniu z istotnymi problemami w zakresie bezpieczeństwa tendencja ta pogłębia ubóstwo.

W ciągu ostatnich lat UE dokładała wysiłków, aby zaspokoić najpilniejsze potrzeby migrantów i uchodźców z Afryki i krajów sąsiadujących z UE. UE wspiera również społeczności przyjmujące w krajach partnerskich.

¹ Według sprawozdania OECD (2015) „States of Fragility” w 2012 r. kwota ta wynosiła 38,7 mld USD.

W dniu 7 czerwca 2016 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat w sprawie ustanowienia nowych ram partnerstwa z krajami trzecimi w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji, poprzez które UE znacznie zwiększyła swoje wsparcie dla krajów partnerskich w zakresie zarządzania migracją i uchodźcami. Uruchomienie i szybkie rozdzielanie początkowej kwoty 1,8 mld EUR kryzysowego funduszu powierniczego UE dla Afryki jest konkretnym przykładem. Do tej pory w ramach funduszu powierniczego zostały zatwierdzone projekty o wartości około 930 mln EUR, a pierwsze z nich zaczęły być już wdrażane w terenie. Projekty obejmują szeroki zakres - od poprawy zdolności dotyczących lepszego zarządzania przepływami migrantów i uchodźców do długoterminowego wsparcia na rzecz odporności, stabilności i tworzenia miejsc pracy, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

Innym przykładem jest regionalny fundusz powierniczy UE w odpowiedzi na kryzys w Syrii. Fundusz zapewnia szybszą, bardziej spójną i zintegrowaną reakcję UE na kryzys, łącząc różne instrumenty finansowe UE oraz wkłady państw członkowskich w jeden elastyczny i sprawny mechanizm obejmujący docelową kwotę 1 mld EUR, głównie na rzecz długoterminowych potrzeb związanych z budowaniem odporności uchodźców syryjskich w krajach sąsiadujących, a także wspierający społeczności przyjmujące i ich administracje. Fundusz obecnie dysponuje już pulą 733 mln EUR.

Cele zrównoważonego rozwoju są częścią agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, której podstawowym elementem jest program działań z Addis Abeby w sprawie finansowania rozwoju. W Addis Abebie społeczność międzynarodowa uznała, że aby zrealizować wysiłki na rzecz rozwoju, oficjalna pomoc rozwojowa (ODA) będzie musiała zostać uzupełniona zmianami w praktykach krajów (m.in. uruchomieniem zasobów krajowych) i globalnych rozwiązaniach (również w celu tworzenia inwestycji oraz promowania taniego i stabilnego dostępu do kredytów). Zmiany te są konieczne, aby społeczność międzynarodowa mogła wspierać kraje partnerskie w walce z wyzwaniami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

- **Dodatkowe informacje**

Komunikat zatytułowany *Zwiększenie europejskich inwestycji na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: w kierunku drugiego etapu funkcjonowania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych oraz nowego Europejskiego Planu Inwestycji Zewnętrznych* (COM (2016) 581):

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=COM:2016:581:FIN&from=EN>

Ocena Komisji dotycząca pierwszego roku funkcjonowania EFIS:

https://ec.europa.eu/priorities/publications/commission-evaluation-first-year-efsi_en

Dotychczasowe wyniki EFIS, w tym podział działalności według sektorów i według państw

http://ec.europa.eu/priorities/publications/investment-plan-results-so-far_en

Nota informacyjna w sprawie wniosku dotyczącego Europejskiego Planu Inwestycji Zewnętrznych:

http://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/9676/proposal-for-a-european-external-investment-plan--factsheet-_en

2. EUROPEJSKI PLAN INWESTYCJI ZEWNĘTRZNYCH: PYTANIA I ODPOWIEDZI

• Dlaczego Unia potrzebuje planu inwestycji zewnętrznych?

Jednymi z największych wyzwań, jakie stoją przed krajami rozwijającymi się, jest osiągnięcie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i tworzeniu miejsc pracy. Klimat inwestycyjny i ogólne warunki polityczne w krajach objętych polityką sąsiedztwa i w krajach Afryki nie zawsze sprzyjają inwestycjom sektora prywatnego. Jest to szczególnie widoczne w krajach, które znajdują się w niestabilnej sytuacji, są dotknięte konfliktem lub istnieje w nich przemoc. Z niektórych z tych krajów pochodzi wielu migrantów o nieuregulowanym statusie.

Od początku kryzysu finansowego w 2008 r. bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) i inne przepływy prywatnych środków finansowych w krajach rozwijających się zmalały. W 2012 r. jedynie 6 % (34,6 mld EUR) łącznych światowych BIZ na rzecz krajów rozwijających przeznaczono dla krajów ujętych w wykazie państw niestabilnych. Średnio inwestycje wyniosły więc 27 EUR na mieszkańca, podczas gdy w innych krajach rozwijających się wynosiły one średnio 128 EUR na mieszkańca. Spośród państw, które znajdują się w wykazie państw niestabilnych, to państwa bogate w zasoby przyciągają większość BIZ – w 2012 r. 72 % tych inwestycji dotyczyło dziesięciu krajów. Jest to wyraźna rozbieżność pod względem inwestycji i wartości dodanej, jaką mogą przynieść ukierunkowane działania Unii Europejskiej.

• Co nowego przynosi Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych (EPIZ) i na czym polega jego wartość dodana?

Plan zapewnia spójne i konsekwentne podejście i jego wdrożenie pozwoli UE stać się wzorem do naśladowania dzięki opracowywaniu bardziej skutecznych partnerstw z krajami partnerskimi, a jednocześnie wypełnianiu międzynarodowych zobowiązań w zakresie finansowania rozwoju. Dotacje są nadal niezbędne, ale Unia musi wyjść poza klasyczną pomoc rozwojową i wykorzystywać gwarancje i innowacyjne instrumenty finansowe w celu wspierania inwestycji, wymiany handlowej, uruchomienia środków krajowych i dobrych rządów oraz maksymalizacji wpływu w terenie. Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych poprawi sposób, w jaki wykorzystywane są fundusze publiczne, oraz sposób, w jaki organy publiczne i inwestorzy prywatni współpracują ze sobą przy projektach inwestycyjnych. Plan to pierwsza spójna ogólna strategia działań na rzecz zwiększenia inwestycji w Afryce i w krajach objętych polityką sąsiedztwa, która promować ma zrównoważone inwestycje i eliminować niektóre podstawowe przyczyny migracji. W tym celu pozyskane zostaną środki z UE, jej państw członkowskich, od innych darczyńców, instytucji finansowych i z sektora prywatnego.

Plan oferuje także gwarancję sektorowi prywatnemu, zachęcającą do inwestowania w bardziej ryzykownych warunkach politycznych i koncentruje się na kluczowych czynnikach umożliwiających przyciągnięcie inwestycji prywatnych tam, gdzie inwestorzy sami nie zdecydowaliby się na działanie.

Inwestycje będą głównie ukierunkowane na poprawę infrastruktury społecznej i gospodarczej, na przykład infrastruktury i usług komunalnych, a także na udzielanie wsparcia dla MŚP, mikrofinansowanie i projekty pozwalające na tworzenie nowych miejsc pracy.

- **Jakie działania są już prowadzone i czy UE opiera się na poprzednich doświadczeniach?**

Komisja Europejska wykorzystuje doświadczenia nabyte przy realizacji istniejących programów inwestycyjnych na szczeblu UE, na przykład aktualnych unijnych ram dotyczących łączenia źródeł finansowania. Założeniem tego procesu jest wykorzystanie ograniczonej ilości środków UE (dotacji) w celu pozyskania dodatkowego wsparcia – na przykład w formie pożyczek – od instytucji finansowych i sektora prywatnego, w celu zwiększenia wpływu projektów inwestycyjnych na rozwój. W ten sposób Unia Europejska już wspiera inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i promuje dostęp do finansowania dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w krajach partnerskich. Plan opiera się na tych doświadczeniach i umożliwi UE, międzynarodowym instytucjom finansowym, darczyńcom, władzom publicznym i sektorowi prywatnemu pełną i skoordynowaną współpracę.

Plan inwestycji zewnętrznych opiera się również na doświadczeniach nabytych przy realizacji przynoszącego bardzo dobre efekty planu inwestycyjnego dla Europy. Stanowiący część tego planu Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) pozwolił na uruchomienie prawie 116 mld EUR w 26 państwach członkowskich UE w niecały rok. W tym samym okresie z EFIS skorzystało już ponad 200 tys. MŚP.

- **W jaki sposób plan będzie realizowany?**

Plan składa się z trzech elementów (filarów):

- Filar 1: nowy fundusz inwestycyjny – Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR), który łączy inne źródła finansowania z nową gwarancją, aby docelowo usunąć przeszkody dla inwestycji prywatnych.
- EFZR obejmie dwie platformy inwestycji regionalnych (dla Afryki oraz krajów objętych unijną polityką sąsiedztwa). Platformy te pozwolą połączyć istniejące instrumenty i pełnić będą rolę punktu kompleksowej obsługi, do którego instytucje finansowe i inni inwestorzy publiczni i prywatni będą mogli kierować swoje wnioski.
- EFZR przewiduje również nową gwarancję, udzielaną pośredniczącym instytucjom finansowym, które z kolei udzielać będą wsparcia beneficjentom końcowym w formie pożyczek, gwarancji, kapitału lub podobnych produktów. Celem jest pozyskanie dodatkowego finansowania, w szczególności z sektora prywatnego, gwarancja EFZR zmniejszy bowiem ryzyko dla inwestorów prywatnych i zabsorbuje ewentualne straty poniesione przez pewne kwalifikujące się do objęcia nią podmioty, np. publiczne instytucje finansowe i inwestorów z sektora prywatnego.
- Filar 2: pomoc techniczna dla szerszego otoczenia politycznego, której celem jest pomoc lokalnym władzom i przedsiębiorstwom w zwiększaniu liczby zrównoważonych projektów i przyciąganiu inwestorów, aby w większym stopniu zaangażować sektor prywatny. Instrumenty EFZR będą dostępne dla wszystkich inwestorów w ramach usług zintegrowanych, oferowanych przez punkt kompleksowej obsługi.
- Filar 3: szereg specjalnych tematycznych, krajowych i regionalnych programów w zakresie współpracy UE na rzecz rozwoju, wraz z zorganizowanym dialogiem politycznym ukierunkowanym na poprawę klimatu inwestycyjnego i ogólnych warunków politycznych w tych krajach.

Ponadto operacje kredytowe Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) stanowią integralną część planu. W tym celu Komisja rozszerzy gwarancję pokrywaną z budżetu UE w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich do łącznej kwoty 5,3 mld EUR. Obejmuje to gwarancję UE w wysokości 3,7 mld EUR na wsparcie inicjatywy EBI na rzecz odporności realizowanej w południowych krajach objętych polityką sąsiedztwa i

Bałkanach Zachodnich, której celem jest pozyskanie dodatkowego finansowania mającego wspierać w tych krajach zrównoważony wzrost gospodarczy, kluczową infrastrukturę oraz spójność społeczną. Podobnie jak plan, inicjatywa na rzecz odporności wdrożona została przez EBI w odpowiedzi na apel Rady Europejskiej.

Wraz z tymi nowymi zasobami, w latach 2014 – 2020 EBI będzie w stanie udzielić pożyczek w wysokości do 32,3 mld EUR w ramach gwarancji UE.

- **Jaka będzie rola państw członkowskich w tej inicjatywie?**

Wkład państw członkowskich będzie korzystał z ogólnych zalet nowego planu inwestycyjnego, w tym spójności między działaniami w zakresie dostępu do finansowania, pomocy technicznej oraz otoczenia biznesowego. Ponadto inne konkretne korzyści dotyczyć będą wkładów poszczególnych państw członkowskich. Nie muszą one przyjmować formy płatności gotówkowych, ale mogą również być udzielane w formie gwarancji przy drugiej stracie. Tego typu wsparcie będzie mogło być stosowane wyłącznie na drugim etapie, po wykorzystaniu gwarancji UE. Ponadto państwa członkowskie mogłyby przeznaczać swój wkład na określone regiony lub sektory.

- **Jaką rolę we wdrażaniu planu odgrywać będzie Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)?**

EBI, jako bank UE, odgrywa kluczową rolę we wdrażaniu planu, w szczególności ponieważ realizuje inicjatywę na rzecz odporności w południowych krajach objętych polityką sąsiedztwa i na Bałkanach Zachodnich, udziela pożyczek państwom trzecim w ramach

nadanego mu upoważnienia i prowadzi działania w Afryce w ramach instrumentu inwestycyjnego dla państw AKP.

Jeśli chodzi o Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, EBI, który jest jedną z najważniejszych wykonawczych instytucji finansowych, będzie również pełnił funkcję doradczą, aby dodatkowo podnieść jakość i zmaksymalizować wpływ strategii inwestycyjnej. EBI wesprze również Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych poprzez finansowanie inwestycji spełniających kryteria uzyskania wsparcia z EFZR i pobudzanie innych źródeł finansowania, w szczególności z sektora prywatnego.

Nowy wniosek dotyczący EFZR, wraz ze zmianami wprowadzonymi w upoważnieniu w celu ułatwienia EIB udzielania pożyczek, jako część większego pakietu, pozwolą zapewnić spójność działań UE i innych podmiotów w dziedzinie inwestycji zagranicznych w celu zmaksymalizowania skuteczności dostępnych środków.

- **Kto będzie kwalifikować się do otrzymania wsparcia w ramach planu?**

Wsparcie mogą otrzymać podmioty z sektora publicznego i prywatnego, które mogą przedstawiać wnioski inwestycyjne odpowiadające danemu oknu inwestycyjnemu i podpisywać umowy gwarancji z Komisją, z zastrzeżeniem, że zewnętrzni, niezależni eksperci przeprowadzą stosowne oceny finansowe dla Komisji.

- **Jakie będą główne kryteria oceny wniosków inwestycyjnych, ubiegających się o wsparcie w ramach planu?**

Wnioski inwestycyjne będą musiały:

- przyczyniać się do rozwoju gospodarczego i społecznego, z naciskiem na zrównoważony rozwój i tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla kobiet i młodzieży, oraz dążyć do eliminowania podstawowych przyczyn nielegalnej migracji;
- dotyczyć określonych sektorów społeczno-gospodarczych (np. infrastruktury, w tym energetycznej, wodnej, transportowej, związanej z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, środowiskowej i społecznej, a także kapitału ludzkiego) oraz zapewniać finansowanie mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Szczególny nacisk zostanie położony na rozwój sektora prywatnego;
- zapewniać maksymalny udział sektora prywatnego poprzez usuwanie przeszkód dla inwestycji;
- stanowić uzupełnienie innych instrumentów rynkowych, w szczególności instrumentów finansowanych z budżetu UE i budżetów państw członkowskich, w tym istniejących instrumentów i mandatów EBI;

- przyczyniać się do realizacji celów polityki UE oraz stanowić uzupełnienie odnośnych działań politycznych i dialogu politycznego prowadzonego z krajami partnerskimi, na forach regionalnych i wielostronnych, oraz być zgodne z politykami krajów partnerskich.

- **Jakie kraje są objęte zakresem planu?**

Na początek do objęcia wsparciem kwalifikują się kraje Afryki i kraje objęte unijną polityką sąsiedztwa, a jego celem jest usunięcie przeszkód dla inwestycji i przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy.

- **Skąd pochodzą niezbędne środki?**

Środki, które zostaną wykorzystane do finansowania i przyciągania inwestycji z innych źródeł będą pochodzić z budżetu UE i innych źródeł, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju. Łącznie do 2020 r. UE przekaże środki w wysokości 3,35 mld EUR.

Dodatkowe środki będą mogły pochodzić z państw członkowskich i od innych partnerów. Jeżeli państwa członkowskie wniosą na rzecz gwarancji wkład podobny do wkładu UE, łączna wartość inwestycji wyniesie 62 mld EUR. Jeżeli również na rzecz instrumentów łączonych wniosą one wkład podobny do wkładu UE, łączna wartość inwestycji w tym wypadku wyniesie 88 mld EUR.

- **Jakie są przykładowe projekty, które mogłyby w przyszłości skorzystać z tej nowej formy finansowania?**

Już teraz w ramach współpracy na rzecz rozwoju UE wspiera inicjatywy na rzecz zwiększenia zaangażowania sektora prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia instrumentów.

Na przykład:

Inicjatywa na rzecz finansowania elektryfikacji (ElectriFI), opracowana w ścisłej współpracy z przedstawicielami sektora prywatnego i instytucjami finansowymi, jest elastycznym narzędziem mającym wspierać inwestycje ułatwiające dostęp do niezawodnych, przystępnych cenowo i zrównoważonych usług energetycznych na obszarach wiejskich i na obszarach o niedostatecznym zasięgu sieci, jak również obszarach, na których ciągłość zasilania jest niepewna.

Fundusz SANAD zapewniający wsparcie dla MMŚP utworzono w sierpniu 2011 r. w odpowiedzi na wydarzenia arabskiej wiosny. MMŚP odpowiadają za 60 % PKB i 70 % miejsc pracy w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie, mają więc kluczowe znaczenie dla dynamicznego rozwoju gospodarki i rynku pracy. SANAD udostępnia lokalnym partnerskim instytucjom finansowym instrumenty finansowe takie jak pożyczki, dług podporządkowany, gwarancje i wkłady kapitałowe, ale nie ogranicza się do pomocy finansowej. Ponadto instrument techniczny, który UE współfinansuje na kwotę 2 mln euro, pomaga budować zdolności i oferuje takim instytucjom konieczne wsparcie, zapewniając w ten sposób większą stabilność ogólnego podejścia.

Więcej informacji na temat pierwszych wyników wdrożenia instrumentów łączonych można znaleźć w sprawozdaniach rocznych przygotowanych dla poszczególnych ram dotyczących instrumentów łączonych: https://ec.europa.eu/europeaid/policies/innovative-financial-instruments-blending_en

- **Co to jest „okno inwestycyjne” i jakie są możliwe tematyczne/sektorowe/geograficzne okna inwestycyjne?**

Okno inwestycyjne to określony obszar interwencji, obejmujący konkretny region lub kraj partnerski, konkretny sektor, konkretny projekt lub określonych beneficjentów końcowych. Finansowanie takiego ściśle określonego obszaru pochodzi ze specyficznych instrumentów, które zostaną objęte gwarancją UE do określonej kwoty.

W tym kontekście trzeba ocenić, czy na rynku istnieje zapotrzebowanie na określone inwestycje lub przeszkody uniemożliwiające ich przeprowadzenie, jak również oszacować, czy możliwe jest wykreowanie niezbędnych rynków, które nie powstałyby bez udziału gwarancji.

Przykładowe okna inwestycyjne:

- zatrudnienie w danym regionie: wspieranie tworzenia parków przemysłowych w celu zwiększenia zatrudnienia na sterowanych popytem rynkach;
- rolnictwo: zwiększenie wydajności rolnictwa na obszarach o potencjale wysokiego wzrostu i eksportu;
- infrastruktura: wspieranie infrastruktury transportowej w celu połączenia obszarów o wysokiej wydajności rolnictwa z rynkami lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi, oraz zapewnienie łączności na odległych obszarach.

- **Jakie będą korzyści dla przedsiębiorstw europejskich?**

Komisja rozważy odpowiednie oparte na projektach partnerstwa z podmiotami z sektora prywatnego i – we współpracy z krajami partnerskim – zwiększy widoczność możliwości inwestycyjnych poza UE. Wytypowanie okien inwestycyjnych w ramach EPIZ pozwoli dokładniej określić obszary priorytetowe, w odniesieniu do których inwestorzy z sektora prywatnego mogą przedstawić dostosowane wnioski inwestycyjne, podczas gdy przewidziane gwarancje pozwalają na podział ryzyka.

Nowe możliwości finansowania oraz działania na rzecz poprawy otoczenia biznesowego i klimatu inwestycyjnego (w ramach filaru 3 EPIZ) w krajach partnerskich przyczynią się do stworzenia sytuacji korzystnej dla wszystkich stron: lokalny sektor prywatny będzie mógł stać się bardziej aktywny, a unijne przedsiębiorstwa będą mogły wejść na rynki krajów rozwijających się.

Dążyć się będzie również do bardziej bezpośredniej interakcji z przedsiębiorstwami i ich sektorowymi stowarzyszeniami poprzez dialog na poziomie sektora, aby przekonać sektor prywatny do większego zaangażowania i promować rozwiązania rynkowe w sektorach zrównoważonego rolnictwa i agrobiznesu, zrównoważonej energii, infrastruktury i w sektorze społecznym.

- **W jaki sposób międzynarodowa instytucja finansowa proponuje projekt?**

Międzynarodowa instytucja finansowa upewnia się w sekretariacie funduszu, którym zarządza Komisja Europejska, czy dany portfel projektów odpowiada istniejącemu oknu inwestycyjnemu. Jeśli nie, instytucja może taki projekt dostosować i ponownie przedstawić. Jeśli projekt odpowiada istniejącemu oknu inwestycyjnemu, instytucja opracowuje pełny wniosek, wskazując wszystkie mające zastosowanie warunki, w tym dodatkowość portfela, proponowane warunki gwarancji itp.).

Na podstawie oceny przeprowadzonej przez zewnętrznych niezależnych ekspertów, Komisja wydaje opinię dotyczącą aspektów finansowych wniosku, uwzględniając przy tym należyta staranność potencjalnych partnerów, związane z tym ryzyko, ceny itp. Ponadto, po przeprowadzeniu odpowiednich konsultacji, Komisja ocenia ogólną i polityczną koordynację. Na spotkaniach poświęconych ocenie technicznej przeanalizowany zostaje szereg portfeli i projektów przedłożonych przez różne międzynarodowe instytucje finansowe. Jeśli dany portfel uzyskuje pozytywną ocenę na spotkaniu technicznym, przedstawiany jest on następnie radzie operacyjnej, w której reprezentowane są państwa członkowskie.

Po tym jak rada operacyjna wyrazi swoją opinię, Komisja Europejska i międzynarodowa instytucja finansowa podpisują umowę, która umożliwi instytucji podpisywanie umów dotyczących poszczególnych projektów z tego portfela, które zostaną objęte gwarancją. Wszystkie zaangażowane podmioty będą dokładać starań, aby proces ten przebiegał możliwie jak najsprawniej i efektywnie, tak aby wnioski rozpatrywane były szybko, a wszystkie zainteresowane strony niezwłocznie zyskiwały niezbędną pewność.

- **W jaki sposób indywidualne przedsiębiorstwa mogą przedstawiać projekty?**

Na portalu internetowym EPIZ, który zostanie stworzony, zainteresowane przedsiębiorstwa będą mogły wystąpić z wnioskiem o objęcie gwarancją danego projektu inwestycyjnego.

Jeśli projekt nie kwalifikuje się do objęcia gwarancją EFZR i ponieważ zasadniczo gwarancja udzielana jest za pośrednictwem instytucji finansowej, sekretariat zaproponuje podmiotowi wykaz instytucji finansowych, które działają w danym regionie. Przedsiębiorstwo może wtedy zwrócić się do takich instytucji finansowych o przyznanie ewentualnego finansowania poza zakresem gwarancji UE.

Jeśli projekt kwalifikuje się do uzyskania gwarancji EFZR, a okno inwestycyjne dla proponowanego typu projektu istnieje (pod względem celów polityki, ryzyka i cen), sekretariat skontaktuje przedsiębiorstwo z międzynarodową instytucją finansową zarządzającą tym oknem. Instytucja będzie mogła projekt przyjąć lub odrzucić, jest jednak zobowiązana do poinformowania sekretariatu o swojej decyzji wraz z uzasadnieniem.

Jeśli odpowiednie okno inwestycyjne nie istnieje, sekretariat wystosuje do wszystkich instytucji zaproszenie do wyrażenia zainteresowania, aby sprawdzić, czy któraś z nich byłaby zainteresowana ustanowieniem nowego okna inwestycyjnego lub po prostu wsparciem projektu przedstawionego przez to przedsiębiorstwo.

Po tym, jak przedsiębiorstwo i instytucja osiągną porozumienie, wspólnie opracują projekt i przedłożą projekt wniosku sekretariatowi. W tym celu stosuje się procedurę opisaną powyżej.

- **W jaki sposób zapewni się, że inicjatywa faktycznie zmieni życie ludzi na lepsze, tj. że wysiłki rzeczywiście przelożą się na większą liczbę miejsc pracy i większy wzrost gospodarczy? W jaki sposób informować się będzie o osiągniętych rezultatach?**

Komisja będzie uważnie śledzić postępy we wdrażaniu planu bowiem monitoruje postępy UE jako całości w realizacji wspólnych zobowiązań w zakresie finansowania rozwoju. Komisja Europejska będzie co roku składać sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w sprawie działań związanych z planem. Komisja będzie także publikować roczne

sprawozdanie z działalności zawierające przegląd finansowanych projektów. Ponadto, dla każdego działania, wybrane kwalifikujące się instytucje finansowe przygotowują plan komunikacji dotyczący przedstawiania projektów i ich wyników.

3. EUROPEJSKI FUNDUSZ NA RZECZ INWESTYCJI STRATEGICZNYCH – NAJCZĘSTSZE PYTANIA

- **Co proponuje Komisja?**

Inwestycje przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy, w szczególności dla ludzi młodych, i wspierają wzrost gospodarczy, zarówno w Europie, jak i na świecie. Są one jednym z głównych priorytetów Komisji Europejskiej. Z tego powodu Komisja – wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) jako partnerem strategicznym – zaledwie trzy tygodnie po objęciu urzędu ogłosiła plan inwestycyjny dla Europy. Istotą tego planu jest Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS). EFIS ustanowiono początkowo na okres trzech lat, a jego celem było uruchomienie co najmniej 315 mld euro na inwestycje, a także zmaksymalizowanie wkładu sektora prywatnego.

Ze względu na powodzenie Funduszu już w pierwszym roku Komisja dąży do jego podwojenia, zarówno pod względem czasu trwania, jak i możliwości finansowych. Zaproponowała zatem wniosek ustawodawczy, który obejmuje okres obowiązywania aktualnych wieloletnich ram finansowych i który powinien zapewnić ogółem co najmniej pół biliona euro inwestycji do 2020 r. W celu zwiększenia zasięgu EFIS oraz podwojenia wartości zakładanych inwestycji Komisja wzywa państwa członkowskie do priorytetowego potraktowania ich wkładu.

Jeśli chodzi o okres po 2020 r., Komisja zamierza przedstawić niezbędne wnioski, tak aby strategiczne inwestycje utrzymały się na stabilnym poziomie. Powinno to zapewnić stabilność i pewność dla inwestorów i promotorów projektów w nadchodzących latach.

Plan inwestycyjny realizowany jest wprawdzie z powodzeniem, ale jest planem nowym. Oprócz przedłużonego funkcjonowania EFIS Komisja proponuje wykorzystanie doświadczeń zdobytych w pierwszym roku jego wdrażania poprzez wprowadzenie szeregu zmian technicznych do EFIS i Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego.

Kluczowym elementem wniosku jest zaakcentowanie elementu dodatkowości projektów wspieranych w ramach EFIS. Oznacza to, że wybierane mają być tylko projekty, które bez finansowania ze środków EFIS nie zostałyby zrealizowane w tym samym czasie lub w tym

samym stopniu. Zgodnie z kryteriami kwalifikowalności projekty wspierane w ramach EFIS muszą rozwiązywać problem nieoptymalnych warunków inwestycyjnych i luk rynkowych. Należy zapewnić nie tylko odpowiednią ilość inwestycji, ale także ich jakość. Ze względu na znaczenie transgranicznych projektów (w tym usług) infrastrukturalnych dla jednolitego rynku, one również zostały wymienione jako instrumenty zapewniające dodatkowość. Co więcej, w przyszłości działalność EFIS będzie w jeszcze większym stopniu skoncentrowana na zrównoważonych inwestycjach w różnych sektorach, co pomoże osiągnąć większą spójność z celami COP21 i przyczyni się do przejścia na zasobooszczędną, niskoemisyjną gospodarkę o obiegu zamkniętym. Komisja proponuje również jeszcze większy udział finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), zważywszy, że EFIS przynosi nadspodziewanie dobre rezultaty w tym segmencie.

Jednym z ważnych celów rozszerzenia EFIS jest zwiększenie jego geograficznego zasięgu i podniesienie poziomu absorpcji środków w regionach słabiej rozwiniętych. W tym zakresie Komisja będzie dążyła do łatwiejszego łączenia EFIS z innymi źródłami unijnego finansowania. Oprócz tego, Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego skoncentruje się w swoich działaniach i wykorzystaniu zasobów na projektach, które przyczyniają się do dywersyfikacji sektorowej i geograficznej EFIS.

Wniosek zwiększy także przejrzystość decyzji inwestycyjnych i procedur zarządzania. Komitet inwestycyjny będzie zobowiązany do bardziej szczegółowego uzasadniania swoich decyzji oraz wyjaśniania, dlaczego uważa, że należy objąć konkretną operację wsparciem z EFIS. W odniesieniu do każdej operacji – po jej podpisaniu – powinna być opublikowana tabela wskaźników z wyłączeniem szczególnie chronionych informacji handlowych.

- **Dlaczego Komisja zamierza przedłużyć funkcjonowanie EFIS?**

Należy kontynuować wysiłki w celu przywrócenia długofalowego, stabilnego wzrostu inwestycji. Mechanizmy przewidziane w planie inwestycyjnym, m.in. EFIS, są skuteczne i powinny zostać wzmocnione, tak aby w dalszym ciągu sprzyjały prywatnym inwestycjom w sektorach istotnych dla przyszłości Europy, wszędzie tam, gdzie utrzymują się niedoskonałości rynku lub nieoptymalne warunki inwestycyjne.

Skrupulatne wdrażanie trzeciego filaru planu inwestycyjnego – usuwanie barier dla inwestycji – jest również potrzebne, aby uzupełnić wkład EFIS, poprawić klimat inwestycyjny i zapewnić bodziec dla europejskiej gospodarki i jej wzrostu.

Pierwszy rok realizacji EFIS był bardzo udany. Oczekuje się, że w ramach projektów i umów finansowania z EFIS zatwierdzonych dotychczas (do 14 września 2016 r.) przez grupę EBI

uruchomione zostaną inwestycje o łącznej wartości 116 mld euro w 26 państwach członkowskich, a wsparcie otrzyma około 200 tys. MŚP.

EFIS przynosi zatem konkretne rezultaty i przyczynia się do trwałego zwiększenia poziomu inwestycji w Europie, który po kryzysie finansowym wciąż jest niski. Chcąc w dalszym ciągu wspierać inwestycje, uniknąć zakłóceń w finansowaniu i zapewnić promotorów, że mogą przygotowywać projekty także po upływie początkowego okresu inwestycyjnego, Komisja proponuje przedłużenie okresu funkcjonowania EFIS oraz zwiększenie jego zasięgu.

W swoim projekcie Komisja przewidziała zgromadzenie środków na inwestycje w wysokości co najmniej połowy biliona euro do 2020 r., tj. do końca okresu obowiązywania obecnych wieloletnich ram finansowych. Jeśli chodzi o okres po 2020 r., Komisja zamierza przedstawić niezbędne wnioski, tak aby strategiczne inwestycje utrzymały się na stabilnym poziomie.

- **Segment przeznaczony dla MŚP został zwiększony o 500 mln EUR: dlaczego podjęto taką decyzję i skąd pochodzą te środki?**

W obliczu sukcesu segmentu EFIS przeznaczonego dla MŚP rada kierownicza Funduszu już w lipcu 2016 r. zwiększyła skalę tego segmentu, pozostając w obecnych ramach, z pożytkiem dla MŚP i spółek o średniej kapitalizacji we wszystkich państwach członkowskich. 500 mln euro w postaci gwarancji UE zostało przeniesione z segmentu infrastruktury i innowacji do segmentu MŚP. Gwarancje UE w ramach EFIS zostaną wykorzystane do uzupełnienia instrumentów gwarancji kredytowych InnovFin i COSME oraz programu UE na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI), a także na opracowanie nowych produktów.

Doprowadzi to do zwiększenia łącznej wartości operacji realizowanych w ramach tych instrumentów i umożliwi EFI sfinansowanie znacznej liczby dodatkowych działań bez konieczności wyjścia poza obecne ramy EFIS.

Zwiększenie zasobów w ramach segmentu MŚP świadczy o naszym zaangażowaniu we wspieranie jednego z największych dotychczasowych osiągnięć EFIS, tym bardziej że MŚP stanowią trzon europejskiej gospodarki.

- **Skąd pewność, że uda się osiągnąć nowy cel inwestycyjny wynoszący 500 mld euro?**

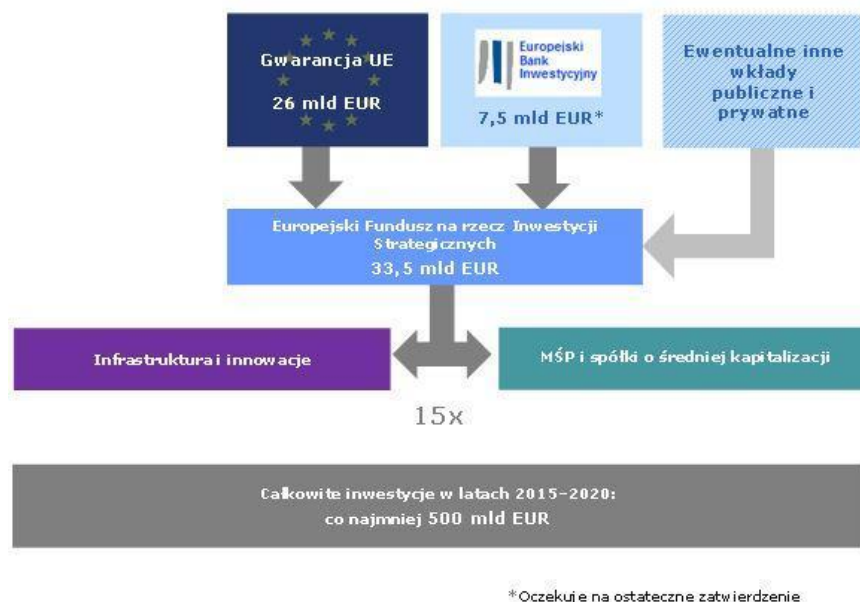
Oczekuje się, że w ramach zatwierdzonych dotychczas (do 14 września 2016 r.) projektów i umów finansowania z EFIS uruchomione zostaną inwestycje o łącznej wartości 116 mld euro w 26 państwach członkowskich, a wsparcie otrzyma około 200 tys. MŚP.

Obiecujące początki EFIS wskazują, że zamiar zgromadzenia 500 mld euro na dodatkowe inwestycje do 2020 r. jest oparty na ostrożnych założeniach i jest uzasadniony.

- **Skąd pochodzą te pieniądze?**

Wniosek nie wymaga żadnej zmiany wieloletnich ram finansowych.

Pakiet został skonstruowany tak, aby jego skutki finansowe były jak najbardziej neutralne. W celu zasilenia funduszu gwarancyjnego, aby był on w stanie sfinansować dłuższy okres obowiązywania gwarancji, skala niektórych instrumentów została zmieniona. Towarzystwo temu bardzo niewielkie wykorzystanie nieprzydzielonych marginesów z budżetu UE.

- **Czy zakładany efekt mnożnikowy na poziomie 1:15 pozostanie niezmienny w ramach rozszerzonego EFIS?**

Tak, z dotychczasowych działań EFIS wynika, że zakładany efekt mnożnikowy na poziomie 1:15 okazał się realistyczny. Pozostanie on niezmienny w ramach rozszerzonego EFIS.

- **W jaki sposób zostanie poprawiony zasięg geograficzny Funduszu?**

We wniosku położono większy nacisk na wykorzystanie wiedzy lokalnej, aby ułatwić udzielanie wsparcia z Funduszu w całej UE. Zadaniem Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego (ECDI) będzie dostarczanie lepiej ukierunkowanej pomocy technicznej na

szczeblu lokalnym w całej UE, a Komisja będzie zachęcać EBI do rozszerzenia swojej działalności lokalnej w państwach członkowskich.

Oprócz tego, łatwiejsze stanie się łączenie finansowania z EFIS ze wsparciem z innych źródeł funduszy unijnych, w tym europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Aby ułatwić takie łączenie, Komisja proponuje także uproszczenie rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

- **Jaka jest rola krajowych banków prorozwojowych? Czy w związku z rozszerzeniem EFIS ulegnie ona zmianie?**

Krajowe banki prorozwojowe, współpracując z EBI, odgrywają ważną rolę w realizacji planu inwestycyjnego, w tym EFIS, dzięki komplementarności ich ofert produktowych, znajomości warunków lokalnych i zasięgu geograficznego. Pozostaną one kluczowym elementem rozszerzonego EFIS, m.in. pod względem współfinansowania projektów wraz z EBI i innymi inwestorami. Udział krajowych banków prorozwojowych ma również istotne znaczenie dla działalności lokalnej Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego (ECDI). Dotychczas 18 takich banków oraz Międzynarodowy Związek Kolei zawarły porozumienie z ECDI w kwestii budowy sieci partnerskich umożliwiających wymianę najlepszych praktyk oraz zacieśnianie kontaktów lokalnych z promotorami projektów.

- **Jak zostanie poprawiony zasięg sektorowy EFIS?**

We wniosku przewidziano rozszerzenie zasięgu na większą liczbę sektorów, takich jak rolnictwo i przemysł w regionach słabiej rozwiniętych i regionach w okresie przejściowym. Zawiera on również zachęty do zwiększania pomocy technicznej dla projektów w różnych sektorach, ze szczególnym uwzględnieniem projektów przyczyniających się do realizacji działań w dziedzinie klimatu zgodnie z celami COP21, jak również projektów dotyczących transgranicznych inwestycji infrastrukturalnych. Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego będzie udzielać pomocy technicznej wraz z krajowymi bankami prorozwojowymi i innymi podmiotami lokalnymi. Będą one też starały się nawiązać współpracę z innymi partnerami międzynarodowymi, takimi jak Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), aby móc objąć doradztwem także obszary wyłączone z uprawnień EBI – na przykład doradztwo dla małych przedsiębiorstw w niektórych państwach objętych polityką spójności.

- **W jaki sposób zostanie zapewniony zrównoważony charakter projektów w ramach EFIS i ich zgodność z celami COP21?**

Efektywność energetyczna jest niewątpliwie jednym z najlepiej rozwijających się sektorów w ramach EFIS. Na przykład znaczna większość projektów w sektorze energii zatwierdzonych już do objęcia finansowaniem z EFIS (23 proc. inwestycji Funduszu) dotyczy sektorów energii odnawialnej i efektywności energetycznej. Kolejne 5 proc. inwestycji EFIS dotyczy środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami. W ten sposób prawie jedna trzecia dotychczasowych inwestycji Funduszu wspiera projekty związane z ochroną środowiska.

W przyszłości jego działalność będzie w jeszcze większym stopniu skoncentrowana na zrównoważonych inwestycjach w różnych sektorach, tak aby osiągnąć większą spójność z celami COP21 i przyczynić się do przejścia na zasobooszczędną, niskoemisyjną gospodarkę o obiegu zamkniętym. Obecnie Komisja proponuje, aby co najmniej [40 proc.] projektów EFIS w segmencie infrastruktury i innowacji przyczyniało się do działań na rzecz klimatu, zgodnie z celami COP21. Komisja proponuje również, aby Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego wspierało opracowanie projektów przyjaznych dla klimatu, w szczególności w kontekście COP21.

- **W jaki sposób zostanie poprawiona przejrzystość w zakresie wyboru projektów? Czy przy podejmowaniu decyzji przez EFIS wykorzystywana jest tablica wyników?**

Komisja proponuje nałożenie na komitet inwestycyjny EFIS obowiązku uzasadniania swoich decyzji i wyjaśniania powodów, dla których określone operacje zostały objęte wsparciem w ramach gwarancji UE. Wyjaśnienia te powinny być udostępniane publicznie. Komisja proponuje także publikowanie tabeli wskaźników w odniesieniu do projektów EFIS, gdy tylko zostaną one podpisane, z wyłączeniem informacji objętych tajemnicą handlową.

Tabela wskaźników jest użytecznym narzędziem dla komitetu inwestycyjnego. Pomaga ona w dokonaniu gruntownej oceny możliwego wykorzystania gwarancji UE. Jej publikowanie zapewni większą przejrzystość przy wyborze projektów EFIS według wymiernych kryteriów.

- **Czy projekty w ramach EFIS noszą cechy dodatkowości, czy stanowią jedynie element zwykłej działalności EBI?**

Projekty finansowane z EFIS muszą cechować się dodatkowością w takim sensie, że odnoszą się do niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych warunków inwestycyjnych, a tym samym – co do zasady – bez wsparcia ze strony EFIS nie zostałyby w tym samym czasie sfinansowane przez EBI lub stopień tego finansowania byłby niższy. Poziom ryzyka jest kluczowym elementem sposobu oceny dodatkowego charakteru projektów wspieranych w ramach gwarancji EFIS.

Nasza ocena pokazuje, że Fundusz spowodował zmianę sposobu działania EBI i że nie wspiera zwykłej działalności Banku, lecz umożliwia finansowanie bardziej ryzykownych i innowacyjnych projektów. W ramach segmentu infrastruktury i innowacji gwarancja UE umożliwiła bowiem EBI znaczne zwiększenie wartości swoich działań specjalnych, tj. projektów o wyższym poziomie ryzyka. W pierwszym roku funkcjonowania EFIS wartość zatwierdzonych operacji wyniosła 11 mld euro. W ramach segmentu MŚP dzięki EFIS możliwe było znaczne zwiększenie kwoty finansowania EFI przeznaczonego dla MŚP i spółek o średniej kapitalizacji.

Poziom ryzyka jest kluczowym elementem sposobu oceny dodatkowego charakteru projektów wspieranych w ramach gwarancji EFIS. Wszystkie operacje zatwierdzone dotychczas przez EBI obciążone są ryzykiem, którego poziom odpowiada tzw. działaniom specjalnym EBI. W rezultacie EBI był w stanie zwiększyć wielkość portfela operacji podwyższonego ryzyka i działań specjalnych z ok. 4 mld euro do ponad 20 mld euro rocznie.

Przy zatwierdzaniu projektów objętych unijną gwarancją budżetową niezależny komitet inwestycyjny EFIS stosuje ściśle kryteria określone w rozporządzeniu w sprawie EFIS i zatwierdzone przez państwa członkowskie i Parlament Europejski. Gwarancją z budżetu UE można objąć jedynie projekty zapewniające dobre wykorzystanie pieniędzy podatników i spełniające wszystkie kryteria określone w rozporządzeniu w sprawie EFIS.

We wniosku Komisji przewidziano jeszcze większą przejrzystość procesu podejmowania decyzji przez komitet inwestycyjny, tak aby dodatkowość i wartość dodana projektów EFIS była wyraźnie widoczna dla wszystkich zainteresowanych podmiotów.

- **Czy operacje finansowania prowadzone przez EBI zostały zwiększone dzięki EFIS?**

EFIS ma za zadanie przede wszystkim umożliwić Bankowi skoncentrowanie się na inwestycjach, które istotnie pozwalają wypełnić luki na rynku i zaradzić nieoptymalnym warunkom inwestycyjnym. Inwestycje te są z natury obciążone większym ryzykiem: gdyby było inaczej, mogłyby one zostać z łatwością sfinansowane przez rynek, w tym samym czasie i na takich samych warunkach, bez wsparcia ze strony EFIS. Wszystkie działania EBI w ramach Funduszu dotyczą inwestycji, które Bank ocenił jako ryzykowne. Łączna wartość takich ryzykownych działań zatwierdzonych przez Radę Dyrektorów EBI wzrosła czterokrotnie w porównaniu z okresem sprzed utworzenia EFIS.

- **Czy zarządzanie EFIS leży wyłącznie w gestii EBI?**

EFIS jest wspólną inicjatywą Komisji i grupy EBI i posiada odrębną strukturę zarządzania.

O tym, które projekty zostaną objęte gwarancją UE, decyduje całkowicie niezależny komitet inwestycyjny – bez ingerencji ze strony EBI, Komisji czy innego podmiotu publicznego lub prywatnego. Ponieważ EFIS działa w ramach EBI, każdy projekt wspierany przez Fundusz będzie wymagał także ostatecznego zatwierdzenia zgodnie ze zwyczajowymi procedurami Banku.

Rada kierownicza EFIS, złożona z członków Komisji i EBI, decyduje o ogólnym kierunku strategicznym EFIS.

Pracami Funduszu kieruje dyrektor zarządzający, wspierany przez swego zastępcę. Dyrektor zarządzający jest odpowiedzialny za bieżące zarządzanie Funduszem. Przewodniczy on posiedzeniom komitetu inwestycyjnego i reprezentuje Fundusz na zewnątrz. Dyrektor zarządzający może zostać wezwany do udziału w przesłuchaniach w Parlamencie Europejskim dotyczących wyników działalności EFIS i jest zobowiązany do szybkiego udzielania odpowiedzi na pytania poselskie.

- **Dlaczego projekt ten został przedstawiony wcześniej, niż oczekiwano?**

1 czerwca Komisja ogłosiła, że przedstawi swój projekt jesienią. 28 czerwca Rada Europejska uznała, że Parlament Europejski i Rada powinny rozpatrzyć taki wniosek w trybie pilnym.

Wniosek legislacyjny oparty jest na dotychczasowym sukcesie EFIS i umożliwia sprawne kontynuowanie jego działalności. Pozwoli to uniknąć zakłóceń w finansowaniu, a promotorzy projektów zyskają pewność, że mogą wciąż przygotowywać projekty, także po upływie początkowego okresu inwestycyjnego.

- **Jak Komisja oceniła pierwszy rok działalności EFIS? Dlaczego w różnych okresach sporządzane są trzy oddzielne oceny?**

Komisja i EBI przygotowują trzy oddzielne oceny zgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie EFIS. Ocena opublikowana właśnie przez Komisję dotyczy wykorzystania gwarancji UE i działania funduszu gwarancyjnego, natomiast ocena, która ma zostać opublikowana w najbliższych tygodniach przez EBI, dotyczy funkcjonowania EFIS. Komisja postanowiła także przyspieszyć sporządzenie niezależnej zewnętrznej oceny stosowania rozporządzenia w sprawie EFIS. Dzięki temu będzie można uwzględnić tę ocenę w trakcie zbliżającej się debaty nad wnioskiem ustawodawczym w sprawie przedłużenia okresu funkcjonowania EFIS. Trzecia ocena będzie gotowa w listopadzie.

Z opublikowanej oceny Komisji wynika, że po pierwszym roku funkcjonowania wykorzystanie gwarancji UE okazało się efektywnym i skutecznym sposobem na znaczne zwiększenie ilości tych działań EBI, które są obciążone większym ryzykiem, oraz gwarancji EFI dla MŚP i spółek o średniej kapitalizacji.

W swojej ocenie Komisja stwierdziła też – w oparciu o około 300 operacji – że możliwa jest pewna zmiana skali funduszu gwarancyjnego.

- **Jakie są dotychczasowe skutki makroekonomiczne planu inwestycyjnego?**

Początek planu inwestycyjnego okazał się obiecujący. Jako taki nie może on jednak zmienić całego otoczenia inwestycyjnego. Jest także za wcześnie, aby stwierdzić z pewnością, jakie są skutki planu. Skutki makroekonomiczne planu uwidoczną się dopiero w nadchodzących latach. Projekty – zwłaszcza te dotyczące infrastruktury – przygotowywane są długo, a przeznaczone na nie środki wypłacane są stopniowo przez wiele lat. Oczekuje się jednak, że nie tylko cały plan i EFIS, ale także nowe projekty powstałe przy udziale Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego portalu projektów inwestycyjnych, a także starania, aby wyeliminować przeszkody dla inwestycji, w znaczącym stopniu wpłyną korzystnie na wzrost gospodarczy w UE. Dokładniejsze pomiary zostaną dokonane na późniejszym etapie, gdy dostępnych będzie więcej danych.

- **Jakie aspekty rachunkowości dotyczące partnerstw publiczno-prywatnych zostały wyjaśnione?**

29 września br. opublikowany zostanie przewodnik, opracowany przez Eurostat we współpracy z EBI, dotyczący ujmowania do celów statystycznych partnerstw publiczno-prywatnych (PPP). Przewodnik ma na celu zapewnienie większej jasności w kwestii zasad takiego ujmowania, zawartych w opracowanym przez Eurostat Podręczniku deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. Przewodnik zostanie skierowany do prywatnych i publicznych podmiotów tworzących PPP. W ramach prac przygotowawczych przeprowadzono wyczerpującą analizę sytuacji w sprawie stosowania typowych postanowień w umowach dotyczących PPP. W przewodniku wyjaśniono, w jaki sposób przepisy dotyczące ujmowania PPP do celów statystycznych powinny być stosowane w odniesieniu do takich postanowień umownych.

Opracowała:

dr Magdalena Skulimowska²

² Na podstawie informacji Komisji Europejskiej.